

Genealogie van Staveren

door Rob Boom

Inleiding

Aanleiding om deze familie uit te werken is de gift van 6 zilveren avondmaalbekers in 1745 en vermoedelijk ook de koperen kroonluchters aan de doopsgezinde gemeente door ene Jan van Staveren. Dominé de Busé heeft in zijn geschrift over de doopsgezinde gemeente in Stavoren uit 1900 deze schenking natuurlijk beschreven maar kon niet duidelijk achterhalen wie deze Jan was en hoe een en ander nu in elkaar steekt ¹.

De avondmaalbekers "ter gedachtenis van Jan van Staveren" (met dank aan de dames De Groot-Folkertsma en Bekkema).

Er bestaan diverse geslachten met de familienaam **van Staveren, van Stavoren of van Staaveren**. In enkele gevallen blijkt uit de geschreven bronnen dat deze families daadwerkelijk uit de oude stad Stavoren stammen.

De *studiegroep Oud Staveren* probeert deze families op te sporen en op de website www.oudstaveren.nl te plaatsen. In de meeste gevallen zijn het dus Stavoren "om utens". De beschreven families waren meestal kooplieden die vanuit Stavoren via andere steden zoals Sneek in Amsterdam of Rotterdam en omstreken terecht kwamen.

De hier beschreven familie vertrok in de 16^e eeuw rechtstreeks naar de metropool Amsterdam en bestond vooral uit schippers en kooplieden. In tegenstelling tot andere hierboven bedoelde families was deze hoofdzakelijk doopsgezind.

De handelsgeest zit zichtbaar in de genen en de familie bouwt in de 17^e eeuw handelsrelaties op tussen de Middellandse, de Oostzee en de Noorse kusten. In Lijfland (Estland) wordt zelfs een handelspost opgericht van waaruit zij de contacten in dit gebied regelen.

¹ Zie: <http://www.oudstaveren.nl/Kerken/Buse%20transcriptie%20DG.pdf>

In Amsterdam breidt de familie zich uit en er worden huwelijken gesloten met andere doopsgezinde koopmansfamilies die merkwaardig genoeg maar niet geheel onverklaarbaar over het algemeen ook uit Staveren stammen.

De emotionele band met Staveren blijft want in Amsterdam sieren zij hun huis met het opschrift "het wapen van Stavoren" in de gevel terwijl zij de doopsgezinde en de stedelijke gemeente in Stavoren begunstigen met giften.

De oudst bekende generaties worden nog zonder de familienaam van Stavoren of Staveren genoteerd. Dat is ook logisch omdat zij dan Staveren nog als domicilie hebben. Pas als zij vaste voet in Amsterdam zetten zien we de familienaam steeds vaker opduiken, zelfs in Friese archieven in hun oorspronkelijke geboortegrond.

De familie is tot ongeveer midden 18e eeuw te volgen, dan raken we de familie kwijt en sterft het geslacht in mannelijke lijn uit.

Er zijn in ieder geval twee handschriften bekend waarin gedeeltes van dit geslacht zijn beschreven: één anoniem van 1860 dat zich bevindt in het dossier van George Bruijn, directeur van de posterijen te Enkhuizen (1818-1906). In dit archief komen diverse genealogische handschriften en stamreeksen voor die opgesteld zijn door zijn familielid en naamgenoot George Bruijn (1742-1800) en door Jan Jacobs Bruijn (1781-1826). Dit dossier is aanwezig in het Oud Archief van Enkhuizen in het depot van het Westfries Archief te Hoorn. Het andere is van de hand van Dominicus Cannegieter notaris te Tzum. Hij maakte rond 1900 aantekeningen in kleine schoolschriftjes en gebruikte daarbij bestaande handschriften en familiebijbels. Vermoedelijk heeft hij het eerste gekend en gedeeltelijk overgeschreven ².

Genealogie

Om het overzicht compleet te maken beginnen we bij de oudste generaties die ook zijn te vinden in het artikel dat geplaatst is in het Jierboek van 2011 van het Genealogysk Wurkverbân ³.

I. Pieter Reijndertsz, burgemeester van Staveren (1565), koopvaardischiipper, overl. 1619, tr. 2-2-1585 (Cannegieter) **Trijntje Andries**, dr. van **Andries Jellesz**.

Pieter Reijnerts of Reijnderts hield aantekeningen bij in een familiebijbel. Hierdoor zijn enkele trouw- en geboortedata aan ons overgeleverd via zijn achterkleinzoon Gellius Insmā ⁴.

Hij bevoer als schipper-koopman o.a. op De Vergulde Valck, groot ongeveer 70 last, de kusten van Europa tussen de Middellandse- en de Oostzee ⁵.

Uit dit huwelijk (de geboortedata zijn vermeld door Cannegieter):

1. **Jeltjen Pietersz**, geb. 10-11-1587, overl. 3-4-1630, tr. omstr. 1610 **Rinke Pietersz**, koopvaardischiipper (1717, 1625), overl. Barbarije 1626, zn. van **Pieter Aukes**.

Het schip van Rinke Pieters, ook met de naam "De Vergulde Valck", wordt door Barbarijse piraten gekaapt en opgebracht. Rinke blijft daar om zijn schip en lading weer vrij te krijgen. Hij is in 1612 in "slavernij onder den Turck gestorven" ⁶.

3. **Jel Pietersz**, geb. 29 dec. 1589.

4. **Reiner Pietersz**, geb. 6-9-1592, volgt Ib

² Westfries Archief Hoorn: Oud Archief Enkhuizen inv. HS-L111 en HS-L2001 Geslachtsregister van Jelle Hotjes. Treasoar, Handschriften Cannegieter.

³ Jan de Vries, 'Zeventiende-eeuwse Stavoren, naar aanleiding van het inventariseren van de grafchriften in de Nicolaaskerk' in: Ype Brouwers, Anne Hielke Lemstra, Reid van der Lei, Pieter Nieuwland en Jarich Renema (red.) *Genealogysk jierboek* (2011).

⁴ "Dit heb ick ondergeschrevene uit een oude bijbel, mijn grootvader Aucke Rinckes alleen toebehoort hebbende, waarin voor en agter door hem en sijn grootvader Pieter Reyners selfs geschreven was geextraheerd, den 12 september 1698, stilo veteri G, Insmā". (ds Cannegieter te Tzum, Treasoar).

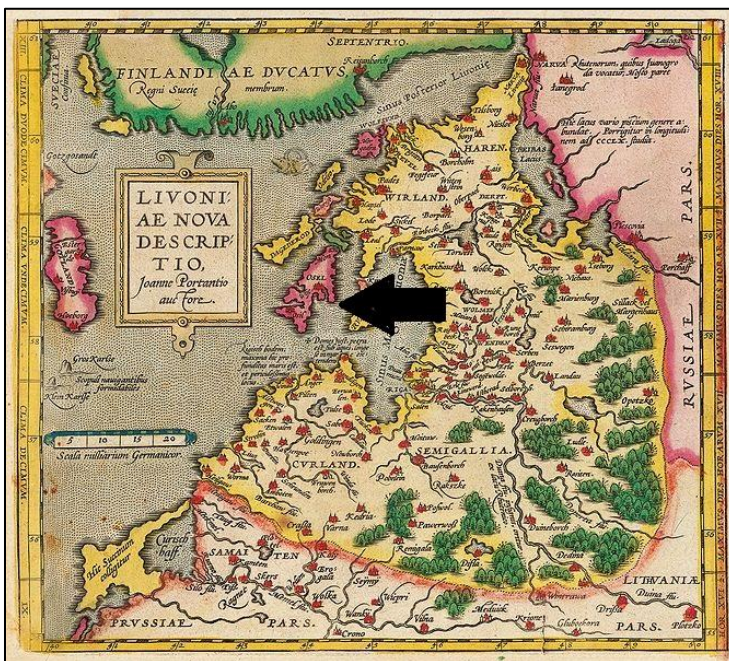
⁵ Transcripties diverse bevrachtingscontracten door J. de Vries, Koudum.

⁶ Jelle Hotjes van George Bruijn en Cannegieter.

5. **Andries Pietersz**, geb. 18-10-1595, volgt **Ia**
 6. **Rinck Pietersz**, geb. 7-1-1598, tr. **Hidde Aallersz**, geb. omstr. 1595, DG, koopvaardijsschipper (1617). Vermoedelijk vestigde Hidde zich rond 1640 in Amsterdam waar hij zich bij de Vlaamse doopsgezinde gemeente aansloot ⁷.
 6. **Barber Pietersdr**, geb. 23-9-1601, tr. **Gerrit Hiddes**.

IIa. Andries Pietersz, geb. 18-10-1595, (groot-) koopman, overl. Amsterdam 10-8-1652, tr. omstr. 1620 **Ijtje Jacobsdr**, geb. na 1600 (geschat), overl. 30-8-1679 ⁸, dr. van **Jacob Florisz** en **Geert Annes Touslager**.

Andries tekent tussen 1626 en 1650 als koopman te Stavoren diverse bevrachtingscontracten de notaris in Amsterdam. Hij woont op de Brouwersgracht in "de Dreij Ossen" en doet o.a. zaken in Lijfland (Estland) en bezit blijkbaar in Jutland een hof genaamd "Segelsdorp" ⁹ en een landgoed genaamd "Morats" op het eiland Ösel in Lijfland (Estland) ¹⁰.

Lijfland eind 16e eeuw met het eiland Ösel links van de zwarte pijl

Ytje en haar man Andries worden als erfgenamen genoemd in het testament van Anne Tjarcksz, haar grootvader, op 22-5-1630 gepasseerd voor notaris Jacob Reijnderts te Enkhuizen ¹¹.

Ytje Jacobs, wonende te Stavoren, testeert als weduwe van Andries op 29-4-1656 te Amsterdam voor notaris Jan Volckerts Olij ¹². Zij herroept dit testament op 15-7-1644 te Amsterdam voor Zij bezit een sate te Oldeboorn en landerijen onder Stavoren en haar beide zonen Pieter en Jacob en haar kleinzoon Andries Coopman worden als haar erfgenamen aangesteld ¹³. Haar zoon Pytter Andriesz verzoekt op 25-10-1679 het Hof van Friesland om het testament, dat zijn moeder op 17-7-1671 voor notaris Ruardus Nicolai te

⁷ DG attestatie 1621-1668 Vlaamse gemeente Amsterdam (fol. 7) 10-10-1640 Hidde Allertsz en Pieter Reiniers zijn huisvrouw komende uit Hinlopen, aenwijs ondertekening Terke Rutgers, Renke Rieuwers.

Idem (fol. 35) nr. 4: 16-1-1650 Rinck Heeres, get. Jeije Jeijes en Hidde Allertsz.

Idem (fol. 29) nrs. 16 en 17: 1646 Niencke en Annetie Hiddes. Getuigen de vader Hidde Allerts en de moeder.

⁸ Fidei Comm. Testament not. Jan Volckerts Olij.

⁹ GAA 5075 nr. 1514: 20 jan. 1657.

¹⁰ GAA 5075 nr. 1518: 9 febr. 1664.

¹¹ Noord-Hollands Archief, ONA Enkhuizen, Not. Jacob Reijnders, inv.nr.897, fol.97, d.d. 22-5-1630.

¹² GAA 5075 nr. 1555a en b, d.d. 29-4-1665.

¹³ GAA 5075 nr. 1555a-1558b, 15-7-1664 en ook Tresoar, toegang 14 EEE4, fol. 393, d.d. 25 okt. 1679.

Hindeloopen heeft laten opstellen, te registreren. Ytje had toen namelijk ook haar tweede testament laten aanpassen ten gunste van het zoontje van dochter Barber ¹⁴. *Pytter verzoekt tevens de overeenkomst tussen hem Andries Coopman in verband met het testament van zijn broer Jacob Andriesz te laten registreren.*

Uit dit huwelijk (geboortedata volgens Cannegieter):

1. **Trijntje Andriesdr**, geb. 16-1-1622, tr. (gerecht) Stavoren 7-1-1638 **Galtjen Grates** (Galthije Gradtes en Trijn Andries, beiden van Stavoren), geb. ca. 1618 ¹⁵, DG, stuurman, koopman, overl. omstr. 1671 (geschat).
Galtje woont in Staveren en in Amsterdam en is daar lidmaat van de Vlaamse DG-gemeenschap. Hij treedt enkele malen op als doopgetuige ¹⁶.
Hij is tevens een belangrijk man voor de familie van Stavoren want zijn schoonvader machtigt hem om namens hem in de landen rond de Oostzee alle lopende en nieuwe zaken te vorderen en te derigeren. Na het overlijden van zijn schoonvader wordt de machtiging door zijn weduwe voortgezet ¹⁷. *Het eiland Ösel en de stad Pernau in Lijfland (Estland) worden speciaal genoemd* ¹⁸.
2. **Bruijn Andriesz**, geb. 1623.
3. **Barber Andriesdr**, geb. 14-4-1627, DG. tr. Stavoren 30-12-1657 ¹⁹ **Yaije Jaijesz Coopman, de jonge**, geb. omstr. 1615, DG. koopman, verm. dienaar van de Friese en Waterlandse doopsgezinden ²⁰, begr. Amsterdam 29-1-1669 (Jaeije Jaijesz Koopman, Oude Zijds Kapel). Yaije was eerst getrouwd met **Zijtje Jelmers**.
4. **Pieter Andriesz van Stavoren**, geb. ca 1630 ²¹, volgt **III**
5. **Jacob Andriesz van Stavoren**, geb. 12-1-1636 (acht dagen na St. Pontiaan, Cannegieter), DG ged. Amsterdam 18-6-1664 (Vlaamse gemeente: Jacob Andriesz van Stavoren, get. Jaye Jayesz en Jan Arentsz), koopman, overl. 30-8-1679 ²².

IIb. Reiner Pijtters, geb. 6-9-1592, penningmeester, koopman, schipper "de Drie Coningen", overl. Stavoren 1-2-1669, begr. Stavoren (*Nicolaaskerk: Anno 1669 den 1 februearyus is inden heere gerust die eersame Reiner Pijtters oud 76 jaere en (?) maande ende leit alhier begraven*), tr. (1) **Jouckje Tiebbsdr**, geb. omstr. 1600 (geschat), dr. van Tiebe Reijnersz, tr. (2) **Aafjen Jansdr**, overl. Stavoren 13-8-1636, begr. Stavoren (*Nicolaaskerk: ... 1636 den 1[3/5?] augusty sterf de eerbaere frou Aef Ians. Initialen: R A?*).

Reinier woont te Staveren en vertegenwoordigt de weduwe van Joan van Geel te Amsterdam ²³. *Zij is een van de hoofdparticipanten van de Noordse en Groenlandse Compagnie kamer Harlingen. De vermelding in het oude handschrift "penningmeester" zal daarom te maken hebben met deze funtie.*

Uit het eerste huwelijk:

1. **Alijt Rijnderts**.
2. **Trijntje Reijners**, geb. 22-1-1620, tr. (1) Stavoren (gerecht) 14-1-1638 **Simon Symensz Cat**, tr. (2) verm. voor 1657 **Grate Rinnensz**, koopvaardis-schipper "Susanna" (1665), overl. vóór 1666, Grate tr. (2) **Barber Hiddes**.
Volgens het register van Cannegieter was haar eerste man Symen Symensz. Dit correspondeert met de inschrijving van het huwelijk in Staveren. Volgens het

¹⁴ Tresoar toegang 14 EEE4, fol. 393-396 d.d. 25 okt. 1679.

¹⁵ GAA 5075, nr. 1518: op 18-8-1663 oud omtrent 45 jaren.

¹⁶ GAA DG lidm. 1621-1668 Vlaamse gem (fol. 28) nr.8: 2-4-1646, Guertie Pieters, getuigen Galtje Grates en Anneke Hendricks.

¹⁷ GAA 5075 nr. 1512: 2 okt. 1654.

¹⁸ GAA 5075 nr. 1516 en 1517.

¹⁹ GAA DG trouwb. Vlaamse gemeente 1621-1668 fol. 28 op 23 dec zijn vercondigt ter saeke het huwelijk van Jaije Jaijes de jonge en Barber Andries. Op 30 dec tot Staveren getrouwd.

²⁰ GAA, (DG lid. 1621-1668 fol. 53).in 1659 wordt de waterdoop door hem 'opgenomen'. Verder treedt hij regelmatig op als doopgetuige.

²¹ GAA 5075 nr. 1517 en nr. 1519 resp. op 18 aug. 1663 en 10 mrt. 1669, Pieter Andries, van Stavoren, oud omtrent 34 jaar resp. 36 jaar.

²² Tresoar toegang 14 band EEE4, fol. 3939 d.d. 14 okt. 1679 "Jacob Andries van Stavoren, in sijn leven mede coopman alhier... alvooren uyt dese werelt te scheiden, op den dertichsten augusti letst leden deses tegenwoordigen jaers".

²³ GAA 5075 nr. 3174/247, d.d. 8 juli 1663, procuratie.

geslachtsregister uit Enkhuizen heette hij Simon Cat. Uit haar tweede huwelijk met Grate Ridders krijgen zij in ieder geval een dochter Anna Catharina en een zoontje Rinner, geboren rond 1657 ²⁴. Het tweede huwelijk is nooit gevonden.

3. **Pieter Rijndertsz**, geb. 14-9-1626, tr. **Allijt**.

Cannegieter noemt Allijt als vrouw van Pieter Rijndertsz. Volgens het handschrift in Enkhuizen was Pieter ongehuwd.

III. Pieter Andriesz van Stavoren, geb. omstr. 1630, (groot-) koopman, burger te Stavoren (10-7-1677), inspecteur van de schepen varende op Noorwegen (1670) ²⁵, bewindhebber VOC kamer Amsterdam voor Friesland (1685) ²⁶, commissaris van de Waal te Amsterdam (1692) ²⁷, overl. na 1696, tr. (1) **Sophia Tedeks**, overl. vóór 1658; otr. (2) Amsterdam 28-7-1658 (voor de pui) **Nelletje Bruin**, geb. omstr. 1639, DG ged. Amsterdam 1659 ²⁸, begr. Amsterdam 4-11-1720 (Noorder Kerk en Kerkhof), dr. van **Jan Bruijningsz** en **Geertie Simons**.

Fragment wapenkaart Commissarissen van de Waal

Het eerste huwelijk met Sophia Tedeks en verdere gegevens over haar zijn tot heden nooit gevonden. Haar naam klinkt enigszins exotisch waardoor het vermoeden bestaat dat zij uit

²⁴ Tresoar, toegang 13-36 nr. 27, weesboek Stavoren p.163, 3 sept. 1666.

²⁵ ARA, toegang nr. 1.01.02: inv. nr. 12275 fol. 311, Commissieboek Staten Generaal.

²⁶ Resolutieboek Staten van Friesland (Tresaor, toegang 5):

17 april 1685: Alsoo bij de Heeren Staten van dese Provincie in uw Ed. Camer is genomineert en gecommiteert de Erentveste Wijse Seer Voorsienige Hr. Pieter Andries van Stavoren in plaets vande Heer Arent van der Waijen; versoecken en begeren wij mits desen, dat uw Ed. Welgeduchte Hr. Pieter Andries van Stavoren, in der selver camer sessie wegens desen provincie te willen geven, en sijn persoon voor aengenaem houden. Leeuwarden den 17de April 1685. Uw Ed: goede Vrienden De Gedeputeerde Staten van Frieslandt. was geparaph: Ter ordonnantie derselver Staten van Friesland: allen degenen

Superscriptie: Uw Erentpheste, Wijse Voorsienige Discrete Heeren. De Heren Bewindhebbers vande Generale Geotroijeerde Oostindische Compagnie ter Kamere van Amsterdam.

²⁷ GAA, Ambtenboek Amsterdam, dl.I, pag 36. De Walen of ruime kuilen zijn aangelegd om de schepen in dieper water te kunnen bergen. De eerste is in 1512 aan de oude zijde aangelegd met de naam Oud-Zijds Waal. De Montelbaanstoren diende als bescherming. In 1610 is de Nieuwe Waal aangelegd aan de west- of nieuwezijde van de stad ter hoogte van de Wieringerstraat. In 1644 is de oude Waal gedempt en tot het Nieuwe Waalseiland omgevormd. De Oude Waal werd Y-waards verlegd waar hij nu nog is. Het toezicht werd toevertrouwd aan Commissarissen: de opzichter van het Groot haven- en stroommeesterschap, de opperste of kapitein van de waalsredder. De waalsredder bewaakten de schepen die inde winter opgelegd waren (uit: Jan Wagenaar 1747, deel II blz. 64). De oppercommissarissen houden hun vergadering in een boven-vertrek in de Schreijerstoren. Hier zijn voor de schoorsteenmantel in een lijst de wapens van de meeste Heren Commissarissen geschilderd door Willem van den Velde. De overigen zijn op een wapenbord afgebeeld (idem blz. 55 deel II). Op de wapenkaart is de volgende tekst te lezen: "Deze wapens zijn afkomstig van de lijst van het kapitale schildery van Willem van de Velde, verbeeldende Amsterdam van het Y te zien; welk schildery bevoorens het eigendom van het Collegie van Opper Commissarissen van de Havens, Waalen en Kraanen geweest is; doch op last van den Heer Burgemeester dezer Stad op den 7 maart 1808 van de Achtste Hoektoren afgehaald is en in deszelfs kamer op het Nieuwe Stadhuis opgehangen is, doch naderhand tot Koninklyk Museum overgebracht".

²⁸ GAA, DG Waterlandse en Friese lidm. Amsterdam 1668-1757 (film 212): versoen voor den H. doop 1659: nr. 4, Nelletje Bruijne, huisvrouw van Pieter Andriesz van Stavoren, woont op de Wael op de hoeck van Schipperstraatge, aengegeven door haer broeder Pieter Bruijnen.

Skandinavië afkomstig is waar Pieter, gezien zijn functies en relaties regelmatig moet zijn geweest.

Pieter komen we tussen 1655 en zijn overlijden meestal als wonende in Amsterdam tegen waar hij o.a. zaken doet met Friese schippers ²⁹ en Zaandammer houtkopers en scheepsbouwers ³⁰. Op 10 juli 1677 zijn de economische belangen in Staveren blijkbaar groot genoeg om daar in het burgerboek te worden ingeschreven ³¹. Een gevolg is dat hij in 1696 Staveren aangeslagen wordt voor de personele goedschatting ³².

Pieter is op 4-7-1668 samen met zijn zwager Galtje Grates administrateur van de lijnbaan aan de Schans te Staveren. Dit blijkt uit het fidei commissaire testament van Thomas Gerritsz Touwslager na het overlijden van zijn enige erfgenaam, zijn dochter Titia Thomas Oosterbaan ³³. In de notariële acte wordt ¼ part van de lijnbaan uit de boedel gekocht door de comparant, Jan Bruijninghs Luyt, gewezen man en voogd van Fokel Jarichs, een nichtje van Titia. Pieter is weduwnaar van Sophia als hij in 1658 trouwt met Nelletje Bruijn of Bruijnen ³⁴.

In 1671 is zwager Galtje Grates overleden en worden Pieter en zijn broer Jacob als zijn universele erfgenamen gemachtigd om bepaalde vorderingen in Ösel te innen ³⁵.

Op 17 april 1685 benoemen de bewindhebbers van de O.I.C. Sr. Pieter Andries van Stavoren namens de provincie Friesland ³⁶.

In 1692 daagt Pieter als groot koopman te Amsterdam en erfgenaam van zijn broer Jacob Andriesz en van Galtje Grates voor het Hof van Friesland ene Gysbert Aernsma Walrich, kolonelover een regiment te voet over de aflossing van rente over een afgegeven obligatie ter waarde van f 1.000,- ³⁷.

Pieter testeert op 9 mei 1669 te Amsterdam ³⁸.

In 1687 verklaren enkele personen dat Pieter en zijn broer Jacob jaren daarvoor rond 1675 als knechts hebben gewerkt in het tabakspinnen ³⁹.

Ook de herkomst van Nelletje is lange tijd onbekend geweest. Uit het testament van Pieter en Nelletje samen van 6 mei 1688 blijkt dat zij een schoonzuster is van Daniël de Neufville. Nadat een gezinsreconstructie was opgesteld bleek dat zij een dochter moet zijn van Jan Bruiningsz en Geertje Simonsdr ⁴⁰.

Pieter verzoekt in 1694 dispensatie van het testament van 1688 ⁴¹ en twee jaar later overlijdt hij.

Als Pieter is overleden wordt zijn weduwe aangeslagen voor de floreenbelasting in Staveren ⁴². In het testament van Pieter en Nelletje worden hun bezittingen genoteerd, zoals de lijnbaan met een huisje in het Noordooster Quartier tussen de Noorder Piep en de Koepoort en een huis en erf aan het voorom aan de Zeedijk te Staveren, stukken land op groot en klein Spijkermede en Age Walte venne in de Stavense Noordermeer, land aan het Gein te Weesp samen met Daniël de Neufville, enkele scheepsparten, obligaties, een grafstede in de Noorderkerk te Amsterdam en "een pretensie ten laste van den Koning van

²⁹ Transcripties van diverse bevrachtingscontracten door J. de Vries.

³⁰ GAZ ONA inv.nr.5769, fol.136 (964)d.d. 17-5-1672 en inv.nr.5803, fol.180 (965) d.d. 20-11-1677.

³¹ Tresoar, Burgerboek Stavoren: Den 10 july 1677 is Sr. Pytter Andries van Stavoren burger gemaectt en heeft daervoor in de Armebus betaelt 7-1.

³² Tresoar, OAS, toegang 70-01-125: buiten de provincie wonende personen, de heer Pijter Andrijs van Stavoren fl 3.000 fl 30, daaronder fl 3.

³³ GAA 5075 nr.1520, Not. Jan Volckerst Olij d.d. 4-7-1668.

³⁴ GAA, dtb 684/63: 3 julio 1658 compareerde voor de heren Justis Huijdecoper enz. commissarissen: Pieter Andries van Stavoren, coopman wednr van Sophia Tedeksdr meeder daer woonende op t Nieu Eylant ende Nellitje Bruijn van A out 19 jaer ouders doot geassisteerd met Jan Bruijntse Luyt haer vooght, woont int Caddegat. Hij tekent Pietter Andriesz Staveren, zij tekent Nelletien Bruin.

³⁵ GAA 5075, nr. 1521 d.d. 26 maart 1671.

³⁶ Tresoar, Toegang 5 Staten van Friesland, inv. 2585 (1661-1795) Deel F, fol. 71.

³⁷ Tresoar, toegang 14 Hof van Friesland nr. 16561, sententie nr.13: 20 okt. 1692.

³⁸ GAA inv. 1521 Not. Jan Volkarts Oli, nr. 58 blz. 156 d.d. 9-5-1669. Het testament wordt op 25-1-1679 op verzoek van Sr. Pieter Andries van Stavoren opgenomen in het Fidei Commissaire registratieboek bij het Hof van Friesland.

³⁹ GAA 5250, 10 april 1687.

⁴⁰ GAA nr. 3908 fol. 528 Not. Leonart Fruijt d.d. 6-5-1688 Daniël de Neufville was getrouwd met Aaltje Bruijn, zuster van Nelletje. Zij waren allen doopsgezind. Haar vader Jan Bruijnings was afkomstig van Monnickendam, hij had een jongere broer: Jan Bruijnings Luyt die voogd was over Nelletje.

⁴¹ GAA inv. 5330 Not. Caspar Ypelaer nr.209 d.d. 7-9-1694 blz.453.

⁴² Tresoar, OAS toegang 70-01-70.

Denemarken, dewelke alhier niet kan worden begroot". Uit de boedel van Galtje Grates bezitten zij nog een erf nr. 23 op Rapenburgh aan de de IJgracht.

Uit het tweede huwelijk:

1. **Kind van Pieter Andries van Staveren**, begr. Amsterdam 30-10-1671 (Op 't Nieuwe Eylant, f 4,- Nieuwe Kerken Engelse Kerk).
2. **Andries Pietersz**, volgt IVa
3. **Jan Pietersz**, volgt IVb
4. **Catharina van Stavoren**, geb. omstr. 1669, otr. Amsterdam 12-3-1700 (voor de pui) **Willem Block**, geb. omstr. 1672, grutter van Enkhuizen ⁴³.
5. **Gierte Pietersdr van Staveren**, geb. Amsterdam omstr. 1670, begr. Stavoren 28-2-1735 (als Burg. Siegersma vrouw), otr. Amsterdam 2-7-1694 ⁴⁴ (voor de pui) tr. Stavoren 15-7-1694 (voor de kerk) **Geerlof Pietersz Sibersma**, geb. Rinsumageest omstr. 1663, convoymeester te Stavoren, burgemeester en raad te Stavoren (tot overlijden), commissaris van het gerecht te Stavoren (1702-1724), overl. Stavoren 7-9-1734 (burgemeester Siegersma).
Gierte van Staveren komt voor in het register van erflaters te Amsterdam ⁴⁵.

IVa. Andries van Stavoren, geb. omstr. 1664, verm. DG, inspecteur van de schepen varende op Noorwegen (1690) ⁴⁶, makelaar (cargadoor) (1710) ⁴⁷, overl. Amsterdam 22-11-1730, begr. Amsterdam (Noorderkerk K.K.H.: Andries van Staveren, makelaar op de Binnenkant van N. Eijland, baar 16 voet, 1 kist gelicht. doen op 4 diep, saterdag 25 november 1730, N-13), otr. Amsterdam 17-10-1720 (voor de kerk ⁴⁸), otr. Amsterdam 18-10-1720 (voor de pui), tr. Buiksloot 13-11-1720 (voor her gerecht ⁴⁹) **Dina Cornelisdr van Axel**, ged. Amsterdam 26-2-1681 (Zuiderkerk), begr. Amsterdam 5 dec. 1739 (Zuiderkerk), dr. van Cornelis van Axel en Cornelia Constant. Dina tr. (1) **Andries Andriesz**. Dina otr. (3) Amsterdam (voor de kerk ⁵⁰) 19-10-1736 **Jacobus de Man**, van Leerdam, weduwnaar van **Lijsbeth van Veldhuijzen**.

⁴³ GAA, dtb 701/344, Willem Block, grutter, oud 28 jaar van Enckhuijsen, won op Cattenburg, ouders doot geassisteerd met Jan Drebbel, zijn neef en Catharina van Stavoren van A, oud 31 jaren op 't N. Eijland Binnenkant, geassisteerd met Nelletje Bruijn, haer moeder. Zij tekent met : van Staveren.

⁴⁴ GAA, dtb (voor de pui) 523/179 en (voor de kerk) 698/328: acte verleent van Stavoren 20 juli 1694: Geerlof Zegersma Rensumergeest, convoymeester van Stavoren, oud 31 jaren, woont tot Stavoren, ouders doot, geassisteert met Jenke Jonkman, burgemeester van Stavoren en Gierte van Stavoren van A, oud 24 jr, op 't N. Eijlant, geassisteerd met haer moeder Nelletje Bruijn. In Staveren trouwen ze als Geerlof Segersma en Geertien Pieters.

⁴⁵ GAA 5073 inv. 861 Register erflaters (1711-1720), reg. 44, fol. 64v (bron: J. de Vries, Koudum).

⁴⁶ ARA, toegang nr. 1.01.12, inv.nr. 12278, fol. 155v Commissieboek Staten Generaal d.d. 28-4-1690.

⁴⁷ GAA, Ambtenboek dl.II pag.284: Andries van Staveren, makelaar d.d.27-12-1710.

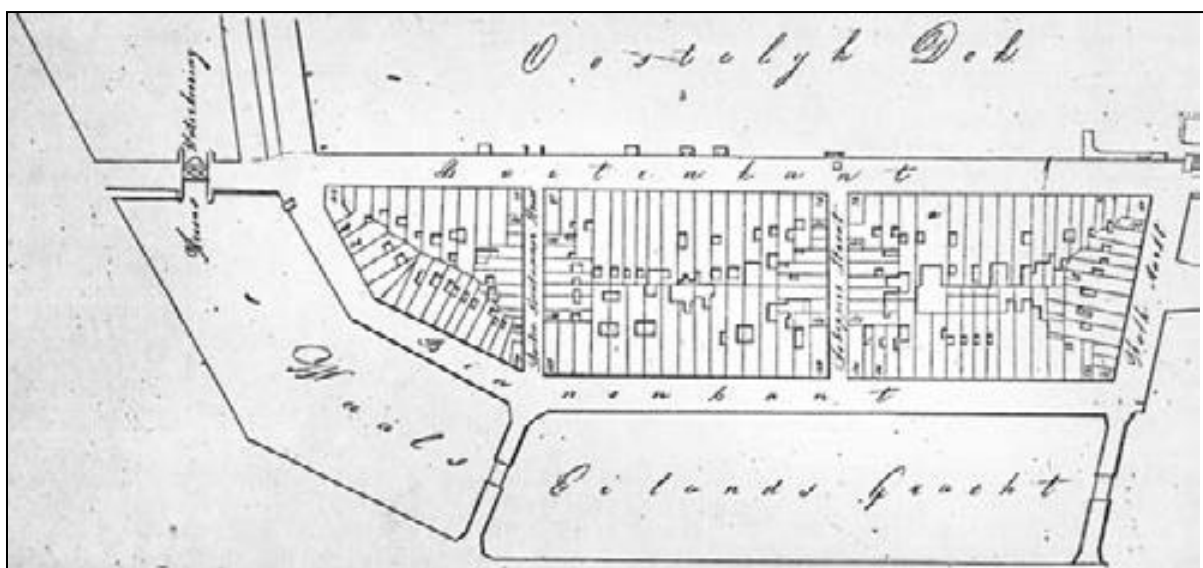
⁴⁸ GAA, dtb 557/418: (pui) Andries van Stavoren van A'dam 56 jr, op het Nieuwland, moeder is Nelletje Bruijn, impotent (onmachtig) en Dina van Axel van A'dam 40 jr, woont als voornoemd, ouder doot, geass. Met haar nicht Elisabeth Smit. Hij heeft moeders consent goed ingebracht door de coster H. Doeckes. Akte verleend den 13-11-1720 om tot Buiksloot te trouwen 18-10-1720. Idem dtb 712/452 (kerk).

⁴⁹ GAA, dtb Buiksloot 171/82: Alhier wettelijk getrouwd v.h. gerecht benevens de twee kinders welke genoemd zijn de ene Cornelis van Staveren, oud 6 (?) jaren en de andere Pieternelletje van Staveren, oud .. (?) en dtb Buiksloot 463G/40: Heden getrouwd Andries van Stavoren en Dina van Axel, haar aangegeven der classe van 15 gld: f 30,0,0. Aalmoezeniersweeshuis: boeten huwelijken buiten de stad Amsterdam: Andries van Staveren en Dina van Haeksel 8-11-1720 te Buiksloot.

⁵⁰ GAA, dtb 579/68: Digna van Axel van Amsterdam, wed. van Andries van Stavoren en Jacob de Man van Leerdam, won. Prinsengracht, wed. van Lijsbet van Veldhuijzen. In de kantlijn: Mans doot goed ingebracht, Beiden hebben de weeskamer voldaan 30 oktober 1736.

Pruys Den 18 oktober 1720
 Compareerden als vooren Andries van Stavoren van A.
 oud 56 jaar op het mienland sijn moeder
 nellethe Binnin impotent & Dina van Axel
 van A. oud 40 jaar woont al voorn oorden door
 Hotelverloent Geallmet haar nigst Elisabeth Smit
 Den 13. Meyend Versoekende hare drie Sondaagse uytroepingen, omme, naar de selve, de voorfz. trouwe te
 1720. om tot solemniseren, en in alles te voltrekken, so verre daar anders gene wettige verhinderinge
 Briijk. Sloot te malkanderen in bloede niet en bestonden, waar door een Christelijc Huwelijk mochte
 worden verhindert worden, zijn hun hare geboden verwilliget.
 A. V. Stavoren

Ondertrouwacte Andries en Dina

Het Nieuwe Waalseiland

Vraagtekens

Met de relatie tussen Andries en Dina is iets aan de hand. Zij trouwen pas in 1720 en dan is Andries al 56 en Dina 40 jaar oud. Dina had eerder een relatie met ene Andries Andriesz (!) maar dit huwelijk is nooit gevonden. Andries van Stavoren en Dina laten samen 1710 kinderen dopen. Daarnaast krijgt Dina van Axel samen met Andries Andriesz in 1704 een dochter Cornelia die verder **van Stavoren** wordt genoemd. Kortom: het lijkt erop alsof het burgerlijk huwelijk in Buiksloot in 1720 om bepaalde redenen nodig was. Opmerkelijk in dit verband is ook dat de kinderen van Andries en Dina hervormd gedoopt worden.

Andries Pietersz van Stavoren wordt op 27-12-1710 ingeschreven in het Poorterboek van Amsterdam.

In 1722 en 1723 verkopen Andries en zijn broer Jan te Amsterdam als erfgenamen van Pieter Andriesz van Stavoren en van Galtje Grates enkele erven aan de IJgracht op Rapenburg ⁵¹.

Op 25-3-1723 koopt hij samen met zijn broer Jan voor f 100 een erf op de IJgracht naast de Oost Indische Pakhuizen naast dat van hemzelf ⁵².

⁵¹ GAA, kwijtschelding SAA 21656891 en 21657665, fol.41, 42.

⁵² GAA, kwijtschelding 97/4.

Als Andries is overleden moet de weeskamer op de hoogte worden gesteld. Zijn vrouw Dina doet dat niet maar haar oudste dochter Cornelia, uit haar naam en wel op 13 maart 1731. Cornelia toont het testament van haar moeder en stiefvader van 9 september 1727 waaruit blijkt dat de weeskamer wordt uitgesloten⁵³. In dit testament benoemen zij elkaar als langstlevende tot erfgenaam. Genoemd worden Pieternelletje, Cornelia, getrouwd met Jacob van Langen en Pieter Andries. Getuigen zijn de broeder Jan van Stavoren, Gerrit Klinkhamer en Pieter Verhagen, beiden aanbehuwd. Zij worden aangesteld als voogden, executeurs testamentair en administratoren⁵⁴.

Als Dina ook is overleden wordt in 1740 voor notaris Haverkamp de boedelscheiding tussen haar weduwnaar Jacob de Man en de kinderen uit haar eerdere huwelijken opgesteld⁵⁵. In de acte komen vier comparanten op: Cornelia en Petronella, vergezeld met hun echtgenoten, Jan van Stavoren en als vierde de beide heren Pieter Verhagen en Gerrit Klinkhamer, die volgens het testament van Andries en Dina uit 1729 aangesteld waren als voogden over Cornelia, Pieternelletje, Pieter en Andries van Stavoren.

Aan Pieter behoorde het huis en erf op het Nieuwe Eiland aan de Binnenkant te Amsterdam en lijnbaan te Stavoren toe (die hij in 1722 had geërfd⁵⁶). Andries laat drie kinderen na. Dina en Jacob de Man waren in gemeenschap van goederen getrouwd. De erfgenamen laten de boedel taxeren die een bedrag belooft van f 15.407:9:2 en met aftrek van schulden f 14.464:5:6. In de acte worden de kindsdelen benoemd, zo krijgt Cornelia 5/16 deel van het huis. Het huis en erf wordt getaxeerd op f 12.000,-. In de acte wordt ook beschreven dat de lijnbaan te Stavoren later in de levensbehoefte van Pieter moet voorzien als hij volwassen is geworden. Dan zou de baan getaxeerd kunnen worden en ten gelde kunnen worden gebracht. Uiteindelijk wordt de boedel als volgt verdeeld: de eerste comparant Jacob de Man krijgt 1/2, de tweede, derde en vierde comparanten krijgen elk 1/3 van de andere helft.

Om de informatie van het gezin compleet te maken

Cornelia van Stavoren, Herv. ged. Amsterdam 13-8-1704 (Zuiderkerk, doopgetuigen: Casper Cornelisz en Elisabeth Cornelisdr (oom en tante)), dochter van **Andries Andriesz** en **Dina Cornelis**, otr. Amsterdam (voor de kerk) 23-6-1724 Amsterdam 9-7-1724 **Jacob van Langeren**, (zij wordt *geassisteerd met haar vader (!) Andries van Stavoren te Amsterdam*), otr (2) 26-3-1734 Amsterdam (voor de kerk) **Sigismundus Both**, weduwnaar van **Barbara Bornmeester**, begr. Amsterdam 3-11-1762 (Heiligewegs- en Leidsche Kerkhof), begr. Amsterdam 6-12-1769 (Heiligewegs- en Leidsche Kerkhof als weduwe van Sigismundus Bot).

Uit het huwelijk van Cornelia en Sigismundus Bot: Andries, Dina en Susanna Cornelia. Zij worden Evangelisch Luthers gedoopt.

Cornelia verkoopt, als erfgenaam van Dina van Axel en Andries Pietersz van Stavoren, in 1751 het ouderlijk huis en erf staande en gelegen op de binnenkant van het Nieuwe Waalseiland, oostzijde tussen de Bantammerbrug en de Kraansluijs, zijnde het 3e huis vanaf de Bantammersteeg voor f 1.000 aan Leonard ten Hooven⁵⁷.

Uit de relatie tussen Andries en Dina (herv. ged. Amsterdam):

1. **Pietronelletie van Stavoren**, ged. Amsterdam 17-9-1710 (Zuiderkerk, d,v, Andries Pietersz en Deijna Cornelis, doopgetuigen Jan Pietersz en Pietronelle de Bruijn).

⁵³ GAA, Begraafregister weeskamer inv.5004, Noorderkerk KKH nr.33, inv. 5004: Begr. Andries van Stavoren 24-11-1730: d.d. 13 maart 1731 compareert Cornelia van Stavoren in naam van haar moeder Dina van Axel wed. Vertoont het testament v.d. overledene nevens haar gepasseerd voor de not. Philippus Roos en getuigen Andries van Stavoren op de Binnenkant van 't Nieuwe Eiland bij de Bantammerstraat 24d, de weeskamer wordt gesecludeert (uitgesloten) (rest niet goed leesbaar: p.. de kk. Hadde p..) In dekantlijn: Op 9 september 1724, waarbij de weeskamer is uitgesloten en de weesmr. worden bedankt.

⁵⁴ GAA, inv. 8397 Not. Phillipus Roos nr. 303 blz. 616 fol. 369 d.d. 9-9-1727.

⁵⁵ GAA, Not. Everhard Haverkamp nr. 351 inv. 11558, Boedelscheiding Dina van Axel en Pieter van Stavoren. d.d. 14-2-1740.

⁵⁶ Tresaor, OAS, Reeelkohier 1724, Huizen, nr. 95. Andries van Stavoren, br. selve een woning aan de lynbaan.

⁵⁷ GAA, Kwijtschelding Amsterdam 125/170, d.d. 20-1-1751.

2. **Pieter van Stavoren**, ged. Amsterdam 7-12-1712 (Zuiderkerk, z.v. Andries Pietersz en Dina Cornelisz, doopgetuigen zijn Gerlof Pieters en Giertje Pieters).
3. **Cornelis van Stavoren**, geb. omstr. 1714.
4. **Dina Andriesdr**, ged. Amsterdam 5-4-1715 (Oude Kerk, tweeling, d.v. Andries Pieterse en Dina Cornelis, doopgetuigen Soetje Claas en Jan van Boekhoven).
5. **Pieternelletje van Stavoren**, ged. Amsterdam 5-4-1715 (Oude kerk), otr. Amsterdam 5-10-1732 (voor de kerk) **Gerrit Schuijl**.

Uit het huwelijk van Andries en Dina:

6. **Pieter Andriesz van Stavoren**, Herv. geb. omstr. 1721, overleden op de Singel bij de Roode Poortstoren, begr. Amsterdam 15-4-1748 (Zuider Kerk, betaalt kerkgraff E N 13, kist van onderen f 15,-)⁵⁸, otr. Amsterdam 28-7-1741 (voor de pui⁵⁹), tr. Zunderdorp 13-8-1741 (voor de kerk) **Maria Gordon**, ged. Amsterdam 31-1-1720 (Nieuwe Kerk), begr. ald. 10-8-1775 (Oude Kerk, als huisvrouw van Hendrik Otto Budde), dr. van **Ruhtgerus Gordon** en **Anna de Ridder**; **Maria** otr. (2) Amsterdam 29-1-1751 **Hendrik Otto Budde**.

*Bij de inschrijving van de ondertrouw in 1741 woonde Pieter in de Kerkstraat, zijn voogd Pieter Verhagen is getuige, Maria woonde in de St. Janstraat en haar vader Rutger Gordon was getuige. Zij krijgen een boete van f 6,- omdat zij buiten de stad trouwen*⁶⁰.

*Als zijn vader is overleden laat Pieter in 1733 voor notaris Wiselius zijn testament opmaken waarbij de boedelscheiding tussen hem en zijn moeder aan de orde komen*⁶¹.

*In 1744 laten Pieter en Maria een mutueel testament opmaken*⁶².

Maria en Otto zijn in 1751 getuigen bij de doop van een kind in de Ev. Lutgerse kerk te Amsterdam.

De Achtste hoek- of Schreijerstoren met een van de scheepskranen

IVb. Jan Pietersz van Stavoren, geb. omstr. 1665, DG ged. Amsterdam 9-10-1709, koopman, overl. Amsterdam op de hoek van de Oude Schans, begr. Amsterdam 1-5-1945

⁵⁸ GAA, dtb 1096/4, begr.reg. Amsterdam.

⁵⁹ GAA, dtb 725/314, voor de pui, acte verleend om tot Sunderdorp te trouwen.

⁶⁰ GAA, Aalmoezeniersweeshuis Amsterdam: boeten trouwen buiten de stad: Pieter van Stavoren en Maria Gordon, 18 augustus 1741 Sunderdorp f 6,-.

⁶¹ GAA, Not. Samuel Wiselius nr. 324 inv. 9675, testament, blz. 675 d.d. 31-8-1733.

⁶² GAA, Not. Daniel van den Brink nr.342 inv. 10365 blz. 712, testament, d.d. 24-12-1744.

(Noorderkerk, NV 13), otr. Amsterdam 10-4-1716 (voor pui ⁶³), tr. Amsterdam 24-5-1716⁶⁴ **Agnietje van Grieken**, geb. omstr. 1672, DG ged. Amsterdam 14-2-1694, begr. Amsterdam 1-9-1740 (overleden op de Martelaarsgracht ten huijse van haar broer Gerrit van Grieken), begr. Amsterdam (Noorderkerk, NV 13) ⁶⁵, dr. van **Pieter van Grieken** en **Harmijntje de Vogel**.

Agnietje doet in 1694 belijdenis bij de Waterlandse en Friese doopsgezinde gemeente onder het toezien van haar ouders ⁶⁶. Zij overlijdt in 1740 en laat volgens het begraafregister een groot en drie kleine kinderen na. De namen van deze kinderen zijn helaas nog niet gevonden.

Jan doet in 1709 ook belijdenis bij de doopsgezinde Waterlandse en Friese gemeente te Amsterdam ⁶⁷ maar woont in 1713 nog in Staveren ⁶⁸. In 1716 woont hij in Amsterdam op de Binnenkant van het Waalseiland en in 1723 koopt hij samen met zijn broer Andries een erf naast de Oost Indische Pakhuizen aan de IJgracht ⁶⁹.

Jan en zijn zwager Gerrit Klinkhamer, wonende te Amsterdam worden in 1731 aangesteld als curatoren over de kinderen van wijlen Andries van Stavoren en Dina Cornelis. Zij nemen het in die hoedanigheid in een rechtzaak voor het nedergerecht van Staveren op tegen de koopman Sipke Epkes van Workum ⁷⁰.

Het nedergerecht van Staveren heeft blijkbaar nog een strafzaak lopen waar Jan van Stavoren "onsen gewesen inwoonder" bij betrokken is. Op 17 december 1744 ontvangt Fedde de Jong, old burgemeester van Stavoren, van Schout en Schepenen van Amteldam een eiegnaardig bericht. Hoewel wij altijd "bereyd (zijn) aan gelijke verzoeken, ons door regters onse weetbrieven en requisitoren respecterende gedaan te defereren en oversulks ook niet ongenegen aan Uwer verzoek te voldoen, dog is het voor ons eene onmogelijkheid, geconsidereerd de grootheid van onse stadt, en de menigvuldige diergelijke, ofte andere versoecken, die van ons dagelijks werden gedaan" om de uitvoering van het vonnis ten laste van Jan van Staveren over te dragen. "En sullen wij ook in desen niet afzien, zo ras imant van wegen den (eiser) zijne zake voor ons in dier voegen komt te (bezitten)" ⁷¹. Of de magistraat van Amsterdam had geen zin om zich met de zaak te bemoeien of Jan was tijdelijk buiten de stad. Een paar onduidelijke verwijzingen sterken dit vermoeden: tijdens het overlijden van Agnietje van Grieken in 1740 woont zij bij haar broer en op 17 juli 1744 wordt in Oostzaandam een kind van ene Jan van Stavoren begraven ⁷².

Een jaar later overlijdt Jan. Hij laat de doopsgezinde gemeente van Stavoren een bedrag van 800 gulden na. Hiervan worden zes zilveren avondmaalbekers gemaakt: 3 door de oud Stavorse zilversmid Evert Wiarda en 3 door de Bolswarder mr. zilversmid Jan Doedes, die de bekers voorzien van het opschrift "Ter gedagtenis van Jan van Stavoren 1745" met een wapen: gedeeld, rechts een halve Friese adelaar en links een huiskerk ⁷³.

⁶³ GAA, dtb 710/223: Jan van Staveren van A, oud 51 jaar op de Binnenkant geassisteerd met zijn moeder Nelletje Bruijn en en Angenietje van Grieken van A, oud 44 jaar, op de Leliegracht, geassisteerd met Harmijntje de Vogel, haar moeder, d.d 10-4-1716.

⁶⁴ GAA, Huw. afk. Door de heren schepenen zijn in den egten staat bevestigd Jan van Staveren en Angenietje van Grieken d.d. 26-4-1716.

⁶⁵ GAA, Agneta van Grieken, huisvrouw van Jan van Staveren, ten huijse van haarbroeder G(errit?) van Grieken op de Martelaarsgracht. Noorderkerk 16 voete, 1 baar, NV V3, een groot en 3 klijne kinders en weesm. geset en 1 boek nagel. Noorder Kerk en Kerkhof 1-9-1740 (dtb 1083/117, idem1075/136).

⁶⁶ GAA, DG Waterlandse en Friese lidmaten 1612-1667 fol. 128, d.d. 14-2-1694, belijdenis Agnietje van Grieken. Getuigen: Pieter van Grieken en Harmijntje de Vogel, de ouders.

⁶⁷ GAA, Amsterdam arch.1120 inv.331: Bij de Toren en het Lam: attestatie Stavoren: Jan Pijtters van Staveren uijt Stauer, 9 ocober 1709 met beleidenis en met de Christelijke waterdooop in de gemeente ingeleift. Attestatie naar Amsterdam getekend Staveren. Jan Pietersz van Staveren 1-12-1709, met attestatie van Staveren met goede getuigenis (fol. 179).

⁶⁸ Tresoar, OAS, Speciekohier 1713.

⁶⁹ GAA, Kwijtscheldingsregister Amsterdam d.d. 25-3-1723 (97/4 en SAA 21657583)

⁷⁰ Tresoar: Recesboek Stavoren, nr.13 (1722-1806), fol.25, d.d. 18-4-1731

⁷¹ Tresoar, Nedergerecht Staveren: stukken betr. strafzaken.

⁷² GAZ, Impost begraven Oostzaandam fol. 51 d.d. 16-7-1744 Jan van Stavorens kint, pro deo.

⁷³ Tresoar, OAS, Stadsrekening Stav. 6-9-1745:

Op dato ontfangen door Doede en Pieters Martens uit het sterfhuis en voor de erfgenamen van Jan Pieters van Stavoren toe Amsterdam een legaat voor de gemeente van f 800,-.

Afkortingen:

ARA: Algemeen Rijksarchief
GAA: Gemeentearchief Amsterdam
GAZ: Gemeentearchief Zaanstad
OAS: Oud Archief Stavoren
ONA: Oud Notarieel Archief

Naschrift 1.

Met deze Jan van Stavoren keren we nog even terug naar de opstelling en de vraag die dominee Busé in zijn handschrift uit 1900 stelde ⁷⁴:

Bladz. 1.

De Avondmaalsbekers der Doopsgezinde Gemeente van Stavoren.

“Ter gedagtenis van Jan van Stavoren 1745,”

Aldus luide de inscriptie op de zes zilveren Avondmaalsbekers der Doopsgezinde Gemeente van Stavoren.

Het keurig gegraveerd geslachtswapen van de schenker vertoont rechts een halve zwarte adelaar, links de figuur “F” De hoogte der bekens bedraagt 13 ½ cm, de breedte 10 ½ aan de rand gemeten en 7 cm aan de voet.

Wie was deze milde gever ?

Op opgeplakt briefje:

Achter in een oud rekenboek vond ik een latere ledenlijst, waarin o.a. het volgende:

“Den 8 October 1709 is Jan Pieters van Stavoren op de belijdenis van zijn geloof met den Christelijken waterdoop in deze gemeente ingelieft. Tot gedagtenis van hem tot gebruik van ’t Heilig Avondmaal 6 zilveren bekens 1745 gegeven voor deze gemeente”.

Onder dit briefje staat:

Een oud lidmatenboek der gemeente zegt ons: “Den 3 October 1709 is Jan Pieters van Stavoren op de beleidenis van zijn geloof met den christelijken waterdoop in de gemeente ingelieft”. Daar achter schreef een andere hand “Dood”. Datum en jaar van overlijden ontbreken. Zekerheid daaromtrent verschaft ons een oud rekenboek der Gemeente, dat ons onder dagtekening van 6 September 1745 meedeelt:

“Op dato ontvangen door Doede en Pieter Martens (twee van de 7 “prekers en dienaren”) uit het sterfhuis en van de erfgenamen,

Bladz. 2

⁷⁴ Bewerking door D. Strikwerda, Groningen (1982).

van Jan Pieters van Stavoren toe Amsterdam een Legaat voor deze Gemeente in somma f 800,-.

Wij zien hieruit, dat het jaartal op de bekers het sterfjaar van den schenker is, en dat hij zijn bijkans vorstelijke gift nog vergrootte door de schenking van een legaat, dat voor die tijden een mooie gift was.

Hoe lang Jan Pieters van Stavoren alhier lid is geweest, bleef mij tot nu toe onbekend, doch zal in het doopsgezind archief te Amsterdam kunnen worden nagezocht, nu wil dat te Stavoren niet blijkt, wanneer hij daarheen is teruggekeerd.

Naschrift 2.

De bekers zijn in 1927 ingezonden naar de Tentoonstelling van Antieke Goud en Zilverwerken in het Fries Museum. In de catalogus van die tentoonstelling komen ze voor op bladz. 40: 3 exemplaren onder nr. 193 met het meesterteken van Jan Doedes, en 3 exemplaren onder nr. 194 met het meesterteken van Evert Wiarda. Alle 6 de bekers zijn hoogst waarschijnlijk voorzien zijn van een afslag van het Bolswarder stadskeur en de jaarletter K voor 1745.

De bladzijde uit de catalogus van de tentoonstelling uit 1927 is hieronder opgenomen. Ook in de Friese Voet van 1974 worden 6 exemplaren genoemd, wederom 3 van Doedes en 3 van Wiarda. Voor laatstgenoemde publicatie zijn merkenfoto's gemaakt van de bodem van zowel een beker van Doedes als een van Wiarda, die hieronder zijn afgebeeld. Blijkbaar zijn destijds niet alle zes bodems gefotografeerd ⁷⁵.

193. 1745. Drie Avondmaalsbekers met gekroond wapen: gedeeld; rechts: Fr. halve adelaar; links: huiskerk met onderschrift: *Ter gedagtenis van Jan van Stavoren 1745.*

Merken: Friesland? Bolsward? K (1745) J. D. (Jan Doedes? 1740.)

Doopsgez. Gem. Stavoren.

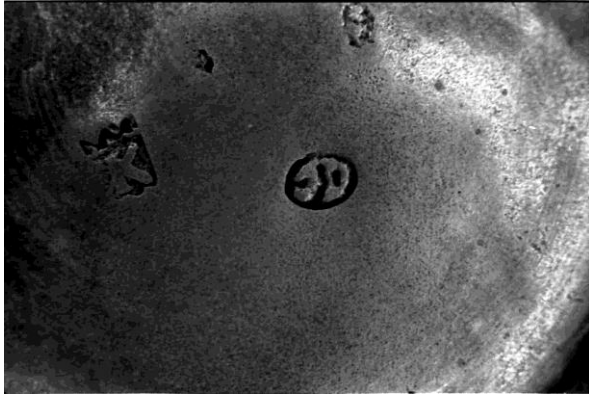
194. 1745. Drie Avondmaalsbekers met gekroond wapen: gedeeld; rechts: Fr. halve adelaar; links: huiskerk met onderschrift: *Ter gedagtenis van Jan van Stavoren 1745.*

Merken: Friesland—Bolsward—K (1745) E. W.

Doopsgez. Gem. Stavoren.

⁷⁵ Bron: J. Schipper, zilverstudie (2014).

Meesterteken van Jan Douwes

Meesterteken van Evert Wiarda

Voor vragen, opmerkigen, aanvullingen enz.: studiegroep.oudstaveren@upcmail.nl